nemůže býti nemovitost (arg. čl. 277). Dále obmezuje se v právní doktrině předmět její na »obchodní zboží« (srov. na př. Komorzynski, Staub-Pisko, Cannstein); k tomu sluší uvésti, že arci obchodní zákon operuje s koupí, jejíž předmětem jest zboží v techn. smyslu, nikoli tedy na př. právo. Jinak ale z ustanovení obchodního zákona o trhové smlouvě nevyplývá, že by na koupi, pokud je arci obchodem, nebylo lze analogicky použíti ustanovení obchod. zákona o koupi, i když není předmětem její »obchodní zboží« (srov. Hermann-Otavský, pozn. k čl. 338 obch. zák.); o věci srov. ještě níže.

Podle německého obchodního zákona, který podobně jako náš zákon, byť i již nikoli v takovém rozsahu, vzhledem ke komercialisaci něm. obč. zák., má specielní ustanovení o trhové smlouvě jsoucí obchodem (§§ 373—382 něm. obch. zák.) dáno je kriterium pro určení toho, kdy je trhová smlouva obchodněprávní trh. sml. v ust. § 1, odst. 1, č. 1, pokud se týče i č. 4 v souvislosti s ust. §§ 343, 344 a 345 něm. obch. zák. Hledíc k těmto ustanovením sluší pro obor německého obchodního práva zastávati, že trhová smlouva je tehdy obchodní a podléhá v prvé řadě ustanovením německého obchodního zákona, má-li za obsah zboží nebo cenné papíry a je-li na straně alespoň jednoho z kontrahentů obchodním jednáním, pokud se týče je tento kontrahent kupcem.

Německý obchodní zákon — na rozdíl od našeho — shrnuje v jeden obchod zjednávání a další zcizování zboží nebo cenných papírů bez ohledu na to, zda tyto věci se dále zcizují v původ. stavu nebo přepracované a o dodávací smlouvě jakožto obchodu nemá tento zákon zvláštního ustanovení (jinak spadá smlouva, kterou se někdo zavazuje, že opatří jinému věci, jež musí sám teprve k tomu cíli opatřiti, již podle § 433 něm. obč. zákona pod trhovou smlouvu; vykazuje-li tudíž taková smlouva shora uvedené vlastnosti, jest obchodněprávní trhovou smlouvou; srov. k věci Staub-Könige, Kommentar zum Handelsgesetzbuch k § 373).

Francouzský obchodní zákon (code de commerce) prohlašuje v čl. 632 za obchod jednak koupi věcí pro živobytí a zboží za účelem spekulačním (k dalšímu prodeji buď v původním stavu nebo po zpracování nebo k pronájmu) — 1. případ obchodů čl. 632, jednak podnik dodávkový, t. j. po živnostensku předsebíraný prodej zboží (srov. Wahl, Précis de droit commercial). Další případy, kdy je trhová smlouva obchodní, stanoví čl. 633, odst. 1 a 3 (na rozdíl od naší doktriny právní, jež zastává, že v případě čl. 271, č. 1 jest jen koupě věcí obchodem absolutním, nikoli též prodej věci koupené za účelem dalšího zcizení, shledáváme se ve franc. doktrině s učením, že v případě čl. 632, odst. 1. jest stejně jako koupi posuzovati i prodej, k jehož předsevzetí byla koupě sjednána (srov. Lyon-Caën & Renault, Traité de droit commercial, str. 143). (Pokračování.)

Dr. Vavrouch:

Jazykové směrnice notářské.

Audiatur et altera pars.

V notářských kolegiích brněnském a olomouckém byly projednány jazykové směrnice notářské, jež pak byly zaslány ostatním notářským komorám ku posouzení a předloženy ministerstvu spravedlnosti.

Ministerstvo svolalo o věci anketu, kteréž se súčastnila svým zástupcem též notářská komora pražská a bylo při ní přečteno prohlášení zaslané tam Drem Čulíkem. Otázky sem spadající byly v několikahodinné debatě probrány a ministerstvo spravedlnosti samo dalo své stanovisko na jevo; tím bylo možno považovati tuto otázku za vyřízenou.

Než v čísle 2/1930 Českého Práva uveřejnil Dr. Čulík článek, jenž ve své podstatě chce vyvrátiti projednávané směrnice a ministerstvo spravedlnosti před ohlášeným výnosem varovati.

Je dlužno proto považovati rozpravu za znovuzahájenou a podepsaný, jakožto autor dotyčných směrnic, cítím povinnost, přispěti ku vyjasnění této jazykové otázky, kteráž jest pro notáře významu prvořadého. Budou proto mé vývody obšírnější.

Čím obojí stanovisko se liší, je v jádru toto:

Dr. Čulík žádá pro celý notářský spis a celý protokol při menšinovém úřadování dvojjazyčnost (text v jazyku státním a menšinovém), já: jednojazyčnost (text jen v menšinovém jazyku).

V tomto smyslu budiž v následujícím pojednání rozuměno zkratkám »dvojjazyčnost« a »jednojazyčnost«.

I. Nebezpečí plynoucí z dvojjazyčnosti a odpomoc.

Budiž předem dovoleno, abych poukázal na nebezpečné následky, kteréž by ze zásadní dvojjazyčnosti vzešly, a to proto, poněvadž právě tyto obavy nejprve vyburcovaly notářské kruhy a daly podnět ku celé akci.

Je patrno, že by naprostá dvojjazyčnost:

1. zdvojnásobila práci notáře a zaneprazdňovala i značně déle stranu, věcně zbytečně;

2. nezbytně musela notářskou činnost zdražovat a to proti vůli notáře;

3. snadno dávala podnět ke sporům o výklad textů, kteréž spory by byly tím svízelnější, ježto dle čl. 53. jaz. nař. má býti rozhodujícím text, který od stran vlastně ani nepochází a jemuž velmi často strany ani nerozuměly;

4. za nynější národní citlivosti by dvojjazyčnost odraďovala vůbec od používání notářských listin. Obecenstvo by bylo přímo vedeno ku náhražkám, čímž by právní bezpečnost vážně byla ohrožena.

Dlužno s povděkem uvítati, že Dr. Čulík ve svém článku nebezpečí dvojjazyčného úřadování uznává a hledá cestu k nápravě — a to ovšem směrem ku jednojazyčnosti, což jest pozoruhodno. Dr. Čulík vidí možnost odpomoci v novém vládním nařízení jazykovém.

Než vydávaje svůj výklad jazykového nařízení za jedině správný a tím implicite za jedině shodný s duchem jazykového zákona, dostává se do situace přímo neřešitelné, neboť:

Pak nemůže vůbec doufati ve vydání nového jazykového nařízení, kteréž by stanovilo cosi jiného.

Přesto totiž, že jazykový zákon je norma jen rámcová a moc výkonnou ku vydání dalších ustanovení delegující, je přece patrno, že tato další ustanovení jazykového nařízení nesmějí se příčiti duchu jazykového zákona (arg. § 8. jaz. zák.). Jedinou schůdnou cestou jest kritika názorů Dra Čulíka v tom směru, zda ony totiž jazykovému zákonu a nařízení odpovídají.

II. Politické důvody, kteréž Dr. Čulík ve svých článcích v Českém Právu číslo 4/1929 a č. 2/1930 uvádí na podporu svých názorů, nutno přenechati foru

politickému a obmeziti se pouze na následující poznámku:

I notářské řády států tak dbalých své národní prestyže, jako jest Německo, Rakousko a Maďarsko, dopouštějí, aby tamní notář sepsal notářskou listinu jazykem cizím, tedy ku př. i českým, jestliže jest pro jazyk ten tlumočníkem.

Vyhovovati všem kulturním a tudíž i jazykovým potřebám obyvatelstva co možno nejšíře, patří jistě ku ideálním zařízením státu, kterýž si takto city obyvatelstva pro sebe nejbezpečněji získává.

Dále: pracovat na poli národnostním, abychom světu mohli poskytnout nejdokonalejší zřízení národnostní, pro což právě v našem státě jsou dány všechny příčiny, to by byl vzácný přínos našeho národa do kultury všelidské. V tomto duchu pozdravuji všechny pokusy o řešení otázek jazykových a z tohoto hlediska chci chápati také práce Dra Čulíka.

III. Námitky Dra Čulíka proti Vavrouchovým jazykovým směrnicím jsou v jádru tyto:

A. domnívá se, že »návrh moravských komor vyšel z podnětu, který učinil svého času Dr. Liska v Českém Právu v roce 1926 a 1927«, vyvrací »premisy« Dra Lisky, jakožto domnělé základy mých směrnic;

B. tvrdí, že jazykový zákon číslo 122/1920 derogoval veškerá dřívější jazyková pravidla a tudíž také jazyková pravidla obsažená v notářském řádu a že nyní platí pouze normy jazykového zákona a jazykového nařízení;

C. tvrdí, že notářský spis i protokol lužno považovati za vyřízení dle jazykového nařízení a sepisovati je proto dvojjazyčně.

Na tyto důvody odpovídám:

ad A. Mé jazykové směrnice nevznikly z podnětu Liskova, ani nevyrůstají z jeho teoretických premiss.

Aby bylo jasným, musím vylíčiti opravdový původ svých jazykových směrnic.

Názory o tom, jaký účinek má derogační ustanovení § 9. jaz. zák. č. 122/1920, prodělaly postupem času trojí období:

a) původní stanovisko formuloval Dr. Čulík v Českém Právu (sešit 3. a 4. II. ročníku) v jádru takto:

»Notář není orgánem Republiky, jazykový zákon se na notářstvo nevztahuje, na notáře bylo zapomenuto, je tu »vacatio legis«. A byla proto jazyková ustanovení notářského řádu klidně dále praktikována.

b) Jazykové nařízení číslo 17/1926 prohlásilo notáře orgánem Republiky a tu vznikla diskuse, při kteréž se názory značně rozcházely. Jeden názor žádal při menšinovém úřadování veskrze dvojjazyčnost. Tomu zcela protichůdně tvrdili jiní, že ustanovení jazykového nařízení o notářích není opřeno o zákon a že má tudíž zůstati při jazykovém právu notářského řádu. Střední stanovisko zaujal Dr. Liska ve svých článcích v Českém Právu: uznal sice zásadně, že jazykové právo notářské bylo zrušeno, ale obmezoval dosah této derogace podstatnými zásadami notářského řádu a vydal heslo »Notář musí především zachovávati předpisy notářského řádu a pak teprve — pokud je to možno — též předpisy jazykového zákona.« V tomto duchu vypracoval pak Dr. Liska své jazykové směrnice.

V téže době vydalo ministerstvo spravedlnosti výnos z 10.2. 1926 č. 7478 Věstník str. 17/1926, kdež vycházelo ovšem ze zásadní derogace jazykového práva a tudíž z plné platnosti právě vyšlého jazykového nařízení, ale přece uznalo za nutné jazykové normy přizpůsobiti zvláštním poměrům notářstva a uvedlo proto výslovně svou proslulou výhradu »pokud dle povahy věci je to možno«.

Na základě toho zůstala v praxi, pokud jsem mohl pozorovati, v platnosti při menšinovém úřadování zásada jednojazyčnosti (ovšem pouze pro originály notářských spisů a protokolů).

c) Nejnověji byla článkem Dra Čulíka v Českém Právu č. 4/1929 otázka znovu rozvířena, poněvadž týž prohlásil thesi »Při menšinovém úřadování musí každá notářská listina býti celá sepsána dvojjazyčně«.

Obavy z těžkých škod, kteréž musejí z takového úřadování pro notáře i pro obyvatelstvo vzejíti, vedly k tomu, že otázka jazykového práva notářského musela býti podrobena revisi. O tuto revisi jsem se pokusil a jako výsledek práce té předložil jsem moravským notářským komorám návrh nových jazykových směrnic, kteréž jej beze změny přijaly. Tyto moje jazykové směrnice nejsou Liskova původu, nejsou ani redakcí Liskových směrnic, nýbrž byly samostatně vypracovány. A což jest hlavního: nespočívají na Liskově základním názoru o jazykovém právu notářském, nýbrž vyrostly v uznání plné derogace staršího materielního práva jazykového.

Bylo-li by potřeba prokazovati dokumentárně pravdivost hořejších údajů o samostatném právním základu mých směrnic, odvolal bych se na své podání k notářské komoře brněnské z 15./5. 1929 a na svůj referát v kolegiu brněnském, přednesený 20./10. 1929.

Tím ale odpadají námitky Drem Čulíkem vznesené proti Liskovým směrnicím, poněvadž se mého návrhu netýkají.

ad B. Nelze souhlasit s neobmezeným tvrzením Dra Čulíka, že jazykový zákon derogoval veškerá dřívější jazyková pravidla.

Že znění § 9. jaz. zák. jest příliš široké, a že je dlužno vykládati je restriktivně, na to poukázal už Dr. Weyr ve svém Státním Právu, str. 350.

Nejen pro mé jazykové směrnice (kteréž řeší jen onu část jazykového práva notářského, kteráž byla právě nejnaléhavější), nýbrž pro jazykové právo notářské vůbec je potřeba jednou otázku tuto úplně vyjasnit. Řeším ji takto:

Jazykové právo lze děliti v právo:

1. materielní, které určuje, kterým jazykem se má úřadovati,

2. formální, které obsahuje normy organisační a řízení ve věcech jazykových.

Do této skupiny formálního práva náleží ku příkl. tato ustanovení notářského řádu:

§§ 11. a 6. lit. e) o průkazu jazykové způsobilosti žadatele o notářství,

§ 12. potvrzení vrchního soudu o jazykové kvalifikaci notáře už jmenovaného,

§§ 55. a 57. odst. 2. o jazykových vědomostech svědků,

§§ 63. až 65. o řízení v případě, že strana nerozumí jazyku chystaného notářského spisu,

§ 70. (§ 591. obč. z.) o jazykové způsobilosti testamentárního svědka,

§ 77.: ověřování opisu listin, jimž notář rozumí,

§ 78.: ověřování překladu,

§ 79.: ověřování podpisu na listině, kteréž notář rozumí,

§ 119.: o jazykové způsobilosti substituta.

Najdou se příklady podobné z jiných právních oborů, jmenovitě z organisace soudů a úřadů správních. Patří sem instituce tlumočníků.

§ 9. jaz. zák. zrušil pouze materielní předpisy jazykové z doby před 28./10. 1918 a nahradil je ihned předpisy novými, kteréž dle téhož paragrafu v účinnost ihned vstoupiti měly a také mohly.

Jinaký byl však účinek tohoto paragrafu ohledně formálního práva jazykového. Tu dřívější normy zrušeny nebyly. To plyne z následující úvahy:

a) ze znění smlouvy Saint-Germainské (jako základu ústavní listiny), ze znění ústavní listiny samé, jakož i jazykového zákona je vidno, že podstatným účelem a obsahem jejich jest otázka, kterým jazykem se má jednat, tedy otázka materielního práva jazykového. V zákonech těchto se přímo zavádí nové materielní právo, starému se příčící. Je proto důsledným, že toto nové právo má ihned vstoupiti v účinnost a právo staré že má zaniknouti. O formálním právu jazykovém se zákony ty ani nezmiňují; jazykový zákon se oboru toho dotýká nepatrně v § 7. (spory jazykové) a § 8. odst. 2. a 4. Odpovídá to povaze věci; formální právo jazykové obsahuje totiž podrobné normy, přerozmanité dle oboru státní správy a tudíž do rámce ústavního zákona se ani nehodící. Proto zákonodárce, ustanoviv nové materielní právo jazykové, mohl a také logicky musel staré právo odvolat, naproti tomu, neustanoviv nového práva formálního, nemohl staré jeho normy zrušovat. Nastala by totiž opravdová prázdnota, pravé vacuum iuris. Při tom dlužno ještě uvážiti, že zákonodárce už na základě zkušeností s prováděcími zákony ku rakouským státním základním zákonům si toho byl jistě vědom, s jakými obtížemi a jak pozdě mnohdy takové prováděcí normy v život vstupují, tedy jak dlouho by po případě právní prázdnota mohla potrvati. Uvažme, že ku příkladu jazykové nařízení vyšlo skutečně až šest roků po jazykovém zákoně! Aby takový právní stav vyvolal, to nelze zákonodárci rozumně podkládati. Je proto jedině možným výklad ten, že se zákonodárce těchto starších formálních norem přímo dotýkati ani nechtěl a že ponechal budoucímu právnímu vývoji, aby zařídil, čeho by se teprve vlivem nových poměrů a vlivem nového materielního práva v praksi ukázala potřeba.

b) Dotvrzením tohoto názoru stala se skutečná prakse. Shora příkladmo vypočtené normy formálního notářského práva jazykového nebyly dodnes prohlášeny za zaniklé ani právnickou veřejností, ani příslušnými úřady, nýbrž zůstaly v účinnosti.

ad C. Když otázku, kterým jazykem má notář za menšinových podmínek úřadovati, řešíme Dr. Čulík i já na základě jazykového zákona a nařízení a přicházíme přece k nestejným výsledkům, pak může jíti jen o to, čí výklad je správný.

Dr. Čulík svůj názor odůvodňuje jednak historickou retrospektivou, jednak svou klasifikací notář. listin. Historická vzpomínka nepřesvědčuje. Ba obrací se vlastně proti Dru Čulíkovi. Neboť když kdysi byly notářské listiny, jež strana zásadně nepodpisovala, tož ukazuje nynější výsledek právního vývoje, žádající zásadně takový podpis jako podmínku platnosti, že nastala v právním stanovisku podstatná změna.

Tento esentiální podpis strany znamená, že notář není už sám jediným tvůrcem notářské listiny, ale že má ve vší formě vedle sebe spoluaktéra. Tím padají všecky jazykové důsledky, které Dr. Čulík z výhradného autorství notářova vyvozuje, to tím více, když takové autorství (výjma jisté výjimky), ani věcně není odůvodněno.

(Pokrač.)

SPOLKOVÉ ZPRÁVY

REFERÁT

o schůzi spolku československých notářů, odbor »Praha« — konané dne 22. února 1930 v restauraci »U Šindelářů« v Praze II., Václavské nám. č. 64.

Schůzi zahájil o 7. hodině večerní pan předseda spolku Dr. Černý, který uvítal přítomného pana docenta Dra Františka Vážného, a přítomné pány, a omluvil pana presidenta komory Dra Čulíka, který pro nemoc nemohl se schůze zúčastniti. Na to požádal pana docenta Dra Vážného, aby proslovil přednášku, která jest na dnešním programu »O hlavních rozdílech ustanovení občanského a obchodního zákona o trhové smlouvě.«

Pan docent Dr. Vážný probral ve své odborné, přes hodinu trvající přednášce rozdíly ustanovení občanského práva a obchodního zákona o trhové smlouvě a skvělým přednesem thematu upoutal pozornost všech přítomných, probrav nejen předpisy občanského a obchodního práva čsl., nýbrž i zákonodárství cizí. Po přednášce rozvinula se debata, jíž zúčastnili se zejména pan vicepresident notář Dr. Král, který vřele též poděkoval panu přednášejícímu za jeho skutečně krásnou přednášku, dále pánové Dr. Ponec, pan notář Krajíček a Dr. Heinitz. K žádosti pana Dra Černého slíbil pan docent Dr. Vážný uveřejniti přednášku v Českém právu, na níž upozorňujeme.

Schůze skončena byla po 10 hodině večerní.

K žádosti pp. notářů poslední schůze se zúčastnivších bylo rozhodnuto, aby příští schůze notářská, jež se bude konati dne 29. března 1930 věnována byla řešení praktických případů. Páni notáři se proto prosí, aby si připravili zajímavé praktické případy, jež by na schůzi přednesli, a schůze se v hojném počtu zúčastnili.

*

Odbor Plzeň Spolku notářů československých konal dne 23. II. 1930 řádnou valnou hromadu v Plzni.

Dle zpráv funkcionářů rozvíjela se v posledním roce slibně spolková činnost, o přednášky a debaty spolkové jevil se slušný zájem. Resoluce, odborem přijaté — třeba jedna z nich stala se již předmětem usnesení notářské komory v Praze, neprojevily dosud účinků.

Stav členstva odboru jeví se k valné hromadě: 25 notářů a 7 kandidátů. Během správního roku zemřeli z členů dva notáři a 1 kandidát, odešel, jsa jmenován, 1 kandidát.

Čisté jmění odboru ku dni valné hromady činí 501 Kč 20 hal.

Na to byly zprávy funkcionářů schváleny a výboru uděleno absolutorium.

Valná hromada byla přerušena a předneseno — jako námět k debatě — p. vrch. fin. radou Weisskopfem »o trestním právu a řízení důchodkovém«. Látka byla zevrubně prodebatována, poukázáno zejména na neudržitelnou unifikaci soudce vyšetřujícího, žalobce i obhájce a soudce rozhodujícího v jedné osobě v řízení trestně-poplatkovém, praktiko-